

Tlačová správa

z agentúry EÚ pre drogy v Lisabone

EURÓPSKA SPRÁVA O DROGÁCH 2022: HLAVNÉ BODY

Ponuka a užívanie drog sa po prerušení pandémie COVID-19 vracajú späť

(14. 6. 2022, LISABON **EMBARGO 11.00 hod. SEČ/10.00 hod. lisabonského času**) Na rýchly návrat ponuky a užívania drog po prerušení pandémie COVID-19 dnes poukazuje aj **agentúra EÚ pre drogy (EMCDDA)** pri vydaní jej **Európskej správy o drogách 2022: Trendy a vývojové zmeny** ⁽¹⁾. Správa poskytuje najnovší prehľad drogovej situácie v Európe, skúma dlhodobé trendy a nové hrozby. V čase, keď medzinárodná situácia prináša nové výzvy, sa správa zaoberá aj tým, ako môžu prebiehajúce globálne udalosti ovplyvniť dynamiku európskeho drogového problému v budúcnosti.

V každoročnom prehľade sa popisuje, ako sa problémy s drogami v Európe naďalej vyvíjajú a ako inovácie stimulujú trh s drogami. Dostupnosť drog v celej EÚ zostáva na vysokej úrovni (v niektorých prípadoch, napr. kokaín, prekonáva úroveň pred pandémiou) a stále sa objavujú silné a nebezpečné látky. Správa tiež odhaľuje, ako sa kanabisové produkty stávajú čoraz rôznorodnejšími a ako stúpa výroba syntetických drog v Európe.

V prípade užívania drog existujú aj náznaky návratu na úroveň pred pandémiou. Analýza odpadových vôd napríklad odhaľuje nárast užívania kokaínu, kraku, amfetamínu a metamfetamínu v niektorých mestách medzi rokmi 2020 – 2021 ⁽²⁾. Keďže v celej Európe sa zmiernili obmedzenia súvisiace s pandémiou COVID-19, zdá sa, že protidrogová liečba a iné služby sa vrátili na na obvyklú úroveň a zároveň sa zachovali niektoré z inovačných postupov prijatých počas zákazu vychádzania (e-Health, telemedicína).

Európska komisárka pre vnútorné záležitosti Ylva Johansson hovorí: „Pokračujúca eskalácia výroby syntetických drog v rámci EÚ nám ukazuje, že organizované zločinecké skupiny neustále profitujú z nelegálneho obchodu s drogami a ohrozujú verejné zdravie a bezpečnosť. Obzvlášť veľké obavy vyvoláva skutočnosť, že partnerstvá medzi európskymi a medzinárodnými zločineckými sieťami umožnili rekordnú dostupnosť kokaínu a priemyselnú výrobu metamfetamínu v Európe. Prináša to so sebou potenciál zvýšeného užívania a rizík. EÚ a jej členské štáty budú naďalej čeliť týmto vyvíjajúcim sa hrozbám prostredníctvom spoločného úsilia na základe priorít EÚ v oblasti trestnej činnosti a drogovej a bezpečnostnej stratégie.“

Riaditeľ EMCDDA Alexis Goosdeel dodáva: „Hlavný odkaz tejto správy možno zhrnúť tromi slovami: *Kdekoľvek, čokoľvek, ktokoľvek*. Známe drogy nikdy neboli také dostupné a naďalej sa objavujú účinné nové látky. V súčasnosti takmer čokoľvek s psychoaktívnymi vlastnosťami môže byť droga, keďže hranice medzi zákonnými a nelegálnymi látkami sa stierajú. A každý môže byť ovplyvnený, či už priamo alebo nepriamo, keďže problémy s drogami zhoršujú väčšinu ostatných dôležitých zdravotných a sociálnych problémov, ktorým dnes čelíme. Táto správa prichádza v čase, keď sa významné globálne udalosti dotýkajú všetkých oblastí nášho života. Prostredníctvom analýzy súčasných trendov a vznikajúcich hrozieb skúma, ako tento vývoj môže ovplyvniť drogové problémy v Európe v budúcnosti. Pevne verím, že komplexné politické otázky v oblasti drog dokážeme riešiť len vtedy, ak naše opatrenie budú vychádzať z vyváženého a podloženého chápania problému.“

Nadalej sa objavujú nebezpečné nové psychoaktívne látky – katinóny v centre pozornosti

Nové psychoaktívne látky (NPL) sa v Európe nadalej vyskytujú v miere jedna týždenne, čo predstavuje výzvu v oblasti verejného zdravia. V roku 2021 bolo 52 nových drog po prvýkrát nahlásených prostredníctvom [systému včasného varovania EÚ \(EWS\)](#), čím sa celkový počet nových psychoaktívnych látok monitorovaných centrom EMCDDA zvýšil na 880. V roku 2021 bolo po prvýkrát oznámených 6 nových [syntetických opioidov](#), 6 [syntetických katinónov](#) a 15 nových [syntetických kanabinooidov](#). Nová správa o úspechoch systému EWS je zverejnená dnes, keďže sieť oslavuje 25. výročie ⁽³⁾.

V roku 2020 boli v Európe zachytené rekordné množstvá nových psychoaktívnych látok (27 EÚ, Turecko a Nórsko) v celkovom množstve 6,9 ton (41 100 záchyto). Zo zachyteného materiálu boli 3,3 tony syntetických katinónov, ktoré sa často predávali ako náhrady za zavedené stimulanty (napr. kokaín, MDMA). Po kontrolách syntetických katinónov v Číne väčšina týchto látok, s ktorými sa v roku 2020 obchodovalo v Európe, pochádzala z Indie, čo pravdepodobne odráža prispôsobenie trhu právnym kontrolám a prerušeniam dodávok. Koncom roka 2021 centrum **EMCDDA** monitorovalo 162 syntetických katinónov, čím sa stali po syntetických kanabinooidoch (224 monitorovaných látok) druhou najväčšou sledovanou kategóriou NPL. Rekordné obchodovanie so syntetickými katinónmi do Európy a správy o rizikách (napr. otravách) podnietili nové opatrenie. V roku 2021 boli posúdené riziká dvoch syntetických katinónov [3-MMC](#) a [3-CMC](#) a Európska komisia navrhla ich kontrolu v celej EÚ.

Kanabis — nový vývoj pre najpopulárnejšiu nelegálnu drogu v Európe

Vývoj v oblasti kanabisu prináša nové výzvy v súvislosti s tým, ako krajiny reagujú na najčastejšie užívanú nelegálnu drogu v Európe. Kanabisové produkty sú čoraz rôznorodnejšie vrátane extraktov a požívatin (s vysokým obsahom THC) a výrobkov CBD (s nízkym obsahom THC). Mení sa aj politické prostredie Európy v oblasti kanabisu, pričom rozsah politiky sa postupne rozširuje. Okrem nezákonnej kontroly kanabisu sa v súčasnosti politiky vzťahujú aj na reguláciu kanabisu pre lekárske a iné účely.

V roku 2020 bol priemerný obsah THC v kanabisovej živici 21 %, takmer dvojnásobok obsahu v rastlinnom kanabisu (11 %), čím sa zvrátil trend pozorovaný v posledných rokoch, keď rastlinný kanabis mal obvykle vyššiu účinnosť. Odráža to inovácie trhu, keďže sa zdá, že výrobcovia živice, zvyčajne z krajín mimo EÚ, reagovali na konkurenciu rastlinného kanabisu vyrobeného v Európe. V správe sa poukazuje aj na obavy v súvislosti so zámernou kontamináciou nelegálnych kanabisových produktov syntetickými kanabinooidmi, ktoré môžu byť veľmi potentné a toxické. Užívatelia, ktorí sa domnievajú, že si kúpili prírodné kanabisové produkty, nemusia vedieť, že výrobok obsahuje syntetické kanabinoidy a že sú vystavení väčším zdravotným rizikám.

Znaky stúpajúcej produkcie drog, obchodovania s nimi a ich dostupnosti v Európe

V roku 2020 bolo zlikvidovaných viac ako 350 laboratórií na výrobu nelegálnych drog vrátane niektorých veľkých miest výroby kokaínu, metamfetamínu a katinónu. Z najnovšej analýzy vyplýva, že dostupnosť kokaínu v Európe je stále vysoká a prináša so sebou rad zdravotných hrozieb. V roku 2020 bolo v EÚ zachytených rekordných 213 ton kokaínu (202 ton v roku 2019), zatiaľ čo 23 laboratórií bolo zlikvidovaných (15 v roku 2019) ⁽⁴⁾.

Dostupnosť amfetamínu je tiež vysoká a môže byť na vzostupe. V roku 2020 členské štáty EÚ zachytili rekordných 21,2 tony (15,4 tony v roku 2019) a zlikvidovaných bolo 78 laboratórií na amfetamín (38 v roku 2019). V správe sa poukazuje na rastúci počet stredne veľkých a rozsiahlych zariadení na výrobu metamfetamínu, ktoré boli zlikvidované v Európe. Výroba a ponuka metamfetamínu sa v Európe nedávno zmenili. Tento vývoj predstavuje riziko širšej dostupnosti a potenciálu zvýšeného užívania.

Počet zlikvidovaných laboratórií na výrobu MDMA (29) zostal v roku 2020 pomerne stabilný. Okrem toho bolo zlikvidovaných 15 miest na výrobu katinónu (5 v roku 2019) a zachytených bolo 860 kg chemických prekursorov na výrobu katinónu (438 v roku 2019). Aj keď menej bežné, v roku 2020 boli v EÚ zlikvidované nelegálne laboratóriá vyrábajúce heroín, ketamín, GBL a DMT.

Kľúčovou otázkou, ktorá sa v správe nastolila, je, či je obchod s drogami na darknete na ústupe. Zdá sa, že činnosť na týchto trhoch ovplyvňuje viacero faktorov (napr. činnosť v oblasti presadzovania práva, problémy s poskytovaním služieb, podvodné konania). Koncom roka 2021 odhadované príjmy dramaticky klesli na takmer 30 000 EUR na deň (v porovnaní s 1 miliónom EUR na deň v roku 2020). Zdá sa, že sa preferujú sociálne médiá a aplikácie na rýchle zasielanie správ ako bezpečnejší a pohodlnejší zdroj ponuky, čo zdôrazňuje potrebu reakcií v tejto oblasti.

Potreba rozšírenia liečby a služieb na znižovanie škôd

V dnešnej správe sa zdôrazňuje potreba rozšíriť služby v oblasti liečby a znižovania škôd v Európe pre injekčných užívateľov drog. V roku 2020 len **Česko, Španielsko, Luxembursko a Nórsko** oznámili, že splnili ciele Svetovej zdravotníckej organizácie na rok 2020, ktorými sú poskytovanie 200 injekčných striekačiek na injekčného užívateľa drog ročne a 40 % populácie vysokorizikových užívateľov opioidov na substitučnej liečbe závislosti od opioidov (OAT), čo je ochranný faktor proti predávkovaniu drogami. Odhaduje sa, že v roku 2020 bol v EÚ jeden milión vysokorizikových užívateľov opioidov a 514 000 klientov v OAT, čo naznačuje celkové pokrytie liečbou na úrovni 50 %. Medzi jednotlivými krajinami však existujú veľké rozdiely a poskytovanie liečby je v mnohých členských štátoch EÚ stále nedostatočné.

Injekčné užívanie drog sa spája so závažnými zdravotnými problémami, ako sú infekčné choroby, predávkovanie a úmrtia. Aj keď injekčné užívanie heroínu klesá, rastú obavy z injekčného užívania širšieho spektra látok vrátane amfetamínov, kokaínu, syntetických katinónov, opioidov na lekárske predpis a iných liekov.

V roku 2020 došlo v EÚ k približne 5 800 úmrtiam v dôsledku predávkovania nelegálnymi drogami. Väčšina týchto úmrtí sa spájala s toxicitou viacerých drog, ktorá zvyčajne zahŕňa kombinácie nelegálnych opioidov, iných nelegálnych drog, liekov a alkoholu ⁽⁵⁾. Okrem vysokej dostupnosti kokaínu v Európe správy naznačujú, že užívanie kraku môže rásť a v súčasnosti sa pozoruje medzi ohrozenými užívateľmi drog vo viacerých mestách a krajinách. Krak sa zvyčajne fajčí, ale môže sa podávať aj injekčne. Je spojený s celým radom zdravotných a sociálnych rizík (napr. infekčné choroby a násilie). Dlhodobé trendy poukazujú na približne 7 000 klientov nastupujúcich na liečbu drogovej závislosti pre problémy s krakom v Európe v roku 2020, čo je trojnásobok počtu z roku 2016.

Medzinárodná situácia: nové výzvy a potenciálne hrozby

Drogové problémy v Európe môžu byť ovplyvnené vývojom, ku ktorému dochádza na medzinárodnej úrovni. Dnešná správa sa zaoberá najnovším vývojom v **Afganistane** a na **Ukrajine** a možnými dôsledkami pre drogovú oblasť. Aj keď je ešte príliš skoro na posúdenie celkového vplyvu týchto udalostí, bude potrebné ciele monitorovanie situácie informovanie politik a opatrenia.

Napriek zákazu Talibanu z roku 2022 vyrábať, predávať a obchodovať s nelegálnymi drogami v **Afganistane** sa zdá, že pestovanie ópiového maku pokračuje. V dôsledku súčasných finančných problémov krajiny sa môžu stať zisky z drog významnejším zdrojom príjmu, čo by mohlo viesť k nárastu obchodovania s heroínom do Európy. Ďalšou kľúčovou otázkou je, či sa Európa stane spotrebiteľským trhom pre metamfetamín vyrábaný v Afganistane. V súčasnosti zásobujú trh EÚ touto drogou európski výrobcovia. Nedávno sa však zaznamenala aj rozsiahla výroba metamfetamínu z efedrínu v **Afganistane**, ako aj nárast záchytovej tejto drogy na niektorých zavedených trasách obchodovania s heroínom.

Vojna na **Ukrajine** prispela k neistote súvisiacej s drogovou situáciou v Európe. Osoby, ktoré majú prístup k protidrogovej liečbe na Ukrajine, budú predstavovať malú časť osôb hľadajúcich útočisko v EÚ. Títo jednotlivci budú potrebovať kontinuitu liečby, ako aj služby prispôsobené ich osobitným potrebám a jazyku. Vo všeobecnosti platí, že osoby, ktoré utekajú pred konfliktom, pravdepodobne trpia vážnym psychologickým stresom, v dôsledku čoho môžu byť v budúcnosti zraniteľnejšie voči problémom spojeným so zneužívaním látok. Vojna by mohla viesť aj k posunom trás obchodovania s ľuďmi, keďže zločinci zneužívajú zraniteľné miesta alebo sa vyhýbajú postihnutým oblastiam.

Predseda správnej rady EMCDDA Franz Pietsch dospel k záveru: „Dnešná správa nám poskytuje strategický a holistický prehľad európskej drogovej situácie a jej dôsledkov pre verejné zdravie a bezpečnosť. Je to základný zdroj, ktorý má pomôcť tvorcom politik a odborníkom v oblasti drog zlepšiť ich pripravenosť a opatrenia. Tento týždeň vidíme, že systém včasného varovania EÚ o nových psychoaktívnych látkach oslavuje svoje 25. výročie. S pokračujúcim výskytom nových drog je potrebná väčšia podpora vnútroštátnych systémov včasného varovania a forenzného a toxikologického testovania s cieľom lepšie odhalovať vznikajúce hrozby a reagovať na ne a chrániť verejné zdravie.“

(¹) *Európska správa o drogách 2022* (25 jazykov) – https://www.emcdda.europa.eu/edr2022_en
Národné údaje, z ktorých vychádza správa (Štatistický bulletin 2022) —
https://www.emcdda.europa.eu/data/stats2022_en V správe sa opisuje drogová situácia do konca roka 2021 na základe údajov z roku 2020 a ak sú k dispozícii, z roku 2021.

(²) https://www.emcdda.europa.eu/news/2022/2/latest-wastewater-data-reveal-drug-taking-habits-75-european-cities_en

(³) https://www.emcdda.europa.eu/publications/rapid-communication/update-eu-early-warning-system-2022_en

(⁴) Najnovšie analýzy trhu EÚ s kokaínom a metamfetamínom – https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en

(⁵) EMCDDA, pokiaľ ide o reakcie na problémy s drogami – https://www.emcdda.europa.eu/publications/health-and-social-responses-a-european-guide_en